ΕΘΝΟΣ.gr ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ :: ΘΕΑΤΡΟ

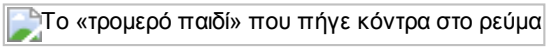
Το «τρομερό παιδί» που πήγε κόντρα στο ρεύμα

Το «τρομερό παιδί» που πήγε κόντρα στο ρεύμα

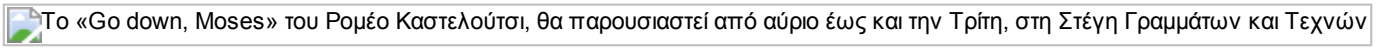
Το «Go down, Moses» του Ρομέο Καστελούτσι, θα παρουσιαστεί από αύριο έως και την Τρίτη, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών

Ρομεο καστελουτσι

Το «τρομερό παιδί» που πήγε κόντρα στο ρεύμα

27/6/2015

Ο Ρομέο Καστελούτσι, ένας από τους σημαντικότερους σύγχρονους σκηνοθέτες του θεάτρου, με διεθνή ακτινοβολία, φιλοξενείται από το Φεστιβάλ Αθηνών.

Το τρομερό παιδί της ιταλικής θεατρικής πρωτοπορίας έρχεται για τρίτη φορά στη χώρα μας και με την ομάδα του, τους Societas Raffaello Sanzio, παρουσιάζει μια ρηξικέλευθη σκηνική δημιουργία, το «Go down, Moses».

Στο «Go down, Moses», που θα δούμε από αύριο έως και την Τρίτη, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, παρακολουθούμε την κατάβαση του ανθρώπου στο σκοτεινό σπήλαιο, την επιστροφή του στη μήτρα, εκεί όπου συλλαμβάνεται η αρχική σκηνογραφία ενός κόσμου στον οποίον είμαστε ταυτόχρονα θεατές και αντικείμενα θέασης.

Γυμνός και φοβισμένος, ο άνθρωπος θα ψηλαφίσει τη δίοδο προς έναν κόσμο άγνωστο και απρόβλεπτο. Θα εκτεθεί στο φως και στην αδιάκοπη απειλή του βλέμματος, όπως το βρέφος όταν αποχωρίζεται με βιαιότητα το προστατευτικό σκοτάδι της μήτρας. Στην επώδυνη Εξοδό του ποιος θα σταθεί καθοδηγητής του; Ποιος θα τον απελευθερώσει από τα δεσμά των πλαστών εικόνων;

Με κορυφαία τη βράβευσή του το 2013 με τον Χρυσό Λέοντα της Βενετίας για τη συνολική του προσφορά, ο 55χρονος σήμερα Ρ. Καστελούτσι, γεννήθηκε το 1960 στην Τσεζένα της Ιταλίας, ένα χωριό κοντά στην Μπολόνια. Με καταγωγή από αγροτοκτηνοτροφική οικογένεια, ο Καστελούτσι γρήγορα αντιλήφθηκε ότι δεν κάνει για γεωργός και ξεκίνησε τις σπουδές του στο Καλλιτεχνικό Λύκειο. Σπούδασε ζωγραφική και σκηνογραφία στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Μπολόνιας. Η σκηνοθεσία δεν τον είχε απασχολήσει καθόλου έως ότου φοιτητής στην Ακαδημία παρουσίασε μια περφόρμανς.

Το 1981, σε συνεργασία με την αδελφή του Κλάουντια Καστελούτσι, την Κιάρα Γκουίντι και τον Πάολο Γκουίντι, ιδρύει τη Societas Raffaello Sanzio. Μαζί δημιουργούν ένα θέατρο που φιλοδοξεί να προτείνει μια νέα, πρωτόγνωρη σκηνική γραφή ενάντια στις συμβατικές μορφές τέχνης, αμφισβητώντας την πρωτοκαθεδρία του θεατρικού κειμένου και δίνοντας έμφαση στο εικαστικό στοιχείο.

Στις παραστάσεις του, που έχουν παρουσιαστεί σε περισσότερες από 55 χώρες, είναι ταυτόχρονα δραματουργός, σκηνοθέτης, σκηνογράφος, ενδυματολόγος και σχεδιαστής φωτισμού και ήχου. Εχει συγγράψει πλήθος θεωρητικών κειμένων για την τέχνη του θεάτρου.

«Ενα από τα ιδιαίτερα γνωρίσματα του θεάτρου του Ρομέο Καστελούτσι είναι η πρωταρχική σημασία που προσδίδει στον ρόλο του θεατή, προκειμένου να αναδειχθεί η δημιουργική δύναμη του βλέμματος και να ενεργοποιηθεί η διττή ικανότητα του βλέπειν και θεάσθαι» εξηγεί η Ελενα Παπαλεξίου, λέκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, κύρια ερευνήτρια του Προγράμματος ARCH-Αριστεία ΙΙ και συγγραφέας του βιβλίου «Οταν ο λόγος μετατρέπεται σε ύλη: Romeo Castellucci / Societas Raffaello Sanzio».

Ο Ρ. Καστελούτσι τοποθετεί τον θεατή απέναντι σε μια πραγματικότητα που «αποκαλύπτει το βαθύ νόημα της επί σκηνής εικόνας. Επιζητά να υποτάξει τον θεατή στην έκπληξη του βλέμματος, ενός βλέμματος που άλλοτε διεισδύει σε απόκρυφες περιοχές της ανθρώπινης ύπαρξης, άλλοτε προσκρούει στο απαγορευμένο και υποκαθίσταται από τις εικόνες που σχηματίζονται στη φαντασία μας και άλλοτε λειτουργεί σαν σπασμένος καθρέφτης, καθιστώντας εμάς, τους θεατές, αντικείμενο θέασης» προσθέτει.

Το θέατρο του Καστελούτσι «δεν ανήκει στον κυρίαρχο κόσμο της επικοινωνίας και του οπτικοποιημένου πολιτισμού, αλλά στον κόσμο της αποκάλυψης και της ενόρασης, καθώς μας προσφέρει τη δυνατότητα να δούμε εικόνες που εκπορεύονται από εσώτερες περιοχές της ύπαρξής μας. Γινόμαστε πλέον κύριοι της πράξης του βλέπειν και θεάσθαι και θεατές των εαυτών μας στην πράξη αυτή. Με αυτόν τον τρόπο, αυτή η αρχετυπική σχέση αφυπνίζεται και καθίσταται συνειδητή. Με την έννοια αυτή, το θέατρό του είναι βαθύτατα πολιτικό».

Ο Ρομέο Καστελούτσι έφερε τομή στη σκηνική πράξη και συνεχίζει να εκπλήσσει και να συγκλονίζει «χωρίς να περιχαρακώνεται πίσω από την ασφάλεια της επιτυχίας του», σύμφωνα με την Ελενα Παπαλεξίου. Το έργο του είναι σημαντικό γιατί «χαρακτηρίζεται από μία νέα, ρηξικέλευθη σκηνική γραφή που συνδυάζει όλες τις μορφές τέχνης, από τις πιο παραδοσιακές μέχρι τις πιο σύγχρονες».

Παραστάσεις και εικαστικές του εγκαταστάσεις έχουν παρουσιαστεί σε πάνω από 55 χώρες σε όλο τον κόσμο, γεγονός που «αποδεικνύει την οικουμενικότητα της δημιουργίας του. Ακόμη και σε θεωρητικό και επιστημονικό επίπεδο, πρόκειται για έναν καλλιτέχνη στον οποίον δεν μπορούμε εύκολα να τοποθετήσουμε μια ετικέτα, καθώς το θέατρό του δεν ανήκει σε "τάσεις", "σχολές", "ρεύματα"». Επίσης το έργο του διακρίνεται από το χαρακτηριστικό της «διαρκούς μεταβολής ύφους και πειραματικής διάθεσης, από την τόλμη και την αίσθηση του κινδύνου και της εύθραυστης ισορροπίας. Ηδη αποτελεί μεγάλο κεφάλαιο της ιστορίας του θεάτρου» καταλήγει.

Στις τελευταίες δημιουργίες του Ρ. Καστελούτσι συγκαταλέγονται τα: «Περί της εννοίας του προσώπου του Υιού του Θεού» (2011), «Το μαύρο βέλο του εφημέριου» (2011), «Πάρσιφαλ» του Ρίχαρντ Βάγκνερ (2011), «The Four Seasons Restaurant» (2012), «Υπερίων», βασισμένο στο ομώνυμο έργο του Φρίντριχ Χέλντερλιν (2013), «Ιεροτελεστία της άνοιξης του Ιγκόρ Στραβίνσκι» (2014), «Ορφεύς και Ευρυδίκη» του Γκλουκ (2014), «Οιδίπους Τύραννος» (2015).

Το 2014 ανακηρύχθηκε ο καλύτερος σκηνοθέτης όπερας της χρονιάς για την παράσταση «Ορφεύς και Ευρυδίκη» από το διεθνούς κύρους περιοδικό Opernwelt, ενώ το 2015 αναγορεύθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Μπολόνιας. Στο Φεστιβάλ Αθηνών πρωτοπαρουσιάστηκε με την τριλογία «Κόλαση, Καθαρτήριο, Παράδεισος», εμπνευσμένη από τη «Θεία Κωμωδία» του Δάντη (2009), παράσταση που βραβεύθηκε από τη διεθνή κριτική ως η καλύτερη παράσταση της δεκαετίας 2000-2010. Το 2011 παρουσίασε το «Περί της εννοίας του προσώπου του Υιού του Θεού».

Ο δεσμός με τον ελληνικό πολιτισμό και το «Καθαρτήριο»

Αφιέρωμα στον κορυφαίο σκηνοθέτη της εποχής μας Ρομέο Καστελούτσι διοργανώνει το Φεστιβάλ Αθηνών, σε συνεργασία με το Ερευνητικό Πρόγραμμα ARCH-Αριστεία ΙΙ, υπό την αιγίδα του Ιταλικού Μορφωτικού Ινστιτούτου Αθηνών. Το κοινό θα έχει την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά τον Ρ. Καστελούτσι, τη Δευτέρα, στην «Πειραιώς 260» (Η) και να συμμετάσχει σε ανοιχτή συζήτηση.

Στην εκδήλωση αυτή ο διεθνούς φήμης Ιταλός σκηνοθέτης θα αναφερθεί στην παράσταση «Go down, Moses», θα μιλήσει για το σύνολο της καλλιτεχνικής του δημιουργίας και θα αποκαλύψει τους ισχυρούς πνευματικούς και συναισθηματικούς δεσμούς που τον συνδέουν με τον αρχαίο και σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό.

Επίσης, αύριο και μεθαύριο το κοινό θα έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει το έργο του Ρ. Καστελούτσι σε ένα αφιέρωμα που επιμελήθηκε η ερευνητική ομάδα του Προγράμματος ARCH-Αριστεία ΙΙ. Στο πλαίσιο αυτό θα προβληθεί σπάνιο υλικό από παραστάσεις του, εκκινώντας από τη δεκαετία του 1980 και τις απαρχές της καλλιτεχνικής πορείας της ομάδας του, Societas Raffaello Sanzio, έως πρόσφατες δημιουργίες του. Συγκεκριμένα, αύριο στον χώρο Δ' της Πειραιώς 260 θα προβληθούν αποσπάσματα από εμβληματικές παραστάσεις όπως «Santa Sofia», «Amleto», «Orestea», «Giulio Cesare», «Genesi», «Tragedia Endogonidia». Τη Δευτέρα στον χώρο Η' θα παρουσιαστούν πρόσφατες δημιουργίες του από το πεδίο της όπερας και του μπαλέτου και το αφιέρωμα θα κλείσει με την προβολή της πολυβραβευμένης παράστασης «Καθαρτήριο».

Η είσοδος σε όλες τις εκδηλώσεις -των οποίων η επιστημονική επιμέλεια και ο συντονισμός είναι της Ελενας Παπαλεξίου, λέκτορος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και κύριας ερευνήτριας του Προγράμματος ARCH-Αριστεία ΙΙ- είναι ελεύθερη για το κοινό. Το ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα ARCH-Αρχειακή Ερευνα και Πολιτιστική Κληρονομιά έχει ως αντικείμενο το καλλιτεχνικό έργο και το αρχείο της θεατρικής ομάδας Societas Raffaello Sanzio. Αναλυτικότερα, το πρόγραμμα ARCH διεξάγεται στην Ιταλία, την Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αποσκοπώντας στην παραγωγή πρωτογενούς έρευνας, καθώς και στη διάσωση και τεκμηρίωση μιας σύγχρονης πολιτιστικής συλλογής.

Αντιγόνη Καράλη
akarali@pegasus.gr